

УРОК № 36

Тема. Захворювання органів дихання і їх профілактика.

Мета. Познайомити учнів з основними захворюваннями дихальної системи; визначити основні профілактичні заходи; розкрити учням суть деяких способів лікування цих захворювань; продовжити формування самостійності учнів у навчанні, здатності до самоаналізу, самооцінки, вміння працювати в групах; сприяти санітарно – гігієнічному вихованню, формуванню почуття відповідальності за збереження свого здоров'я.

Основні поняття і терміни: туберкульоз, дифтерія, бронхіт, бронхіальна астма, грип, пневмонія.

Обладнання: Презентація « Захворювання органів дихання»

Структура уроку.

I. Повідомлення теми і мети уроку. (записано на дошці).

II. Мотивація навчальної діяльності.

Учитель. Система органів дихання відіграє важливу роль у забезпеченні процесів життєдіяльності організму людини. Але органи, які забезпечують дихальну функцію більшою мірою, ніж інші, піддаються впливу інфекцій. Особливо яскраво це виявляється в дітей: у них 70% від всіх захворювань – це захворювання органів дихання.

- Які ж захворювання органів дихання найбільш поширені і в чому причина їх виникнення?

На ці запитання ми знайдемо відповіді на сьогоднішньому уроці.

Сьогодні ми з вами зібралися для проведення конференції, присвяченої захворюванням органів дихання. Ви разом з групою і, звичайно, кожен окремо досліджували це питання і підготувалися до виступів.

III. Актуалізація опорних знань.

Органи дихання – наш перший і постійний фільтр, через який кожен хвилину проходить 10 літрів повітря і 8 літрів крові. Легені мають найбільшу площу стикування з навколишнім середовищем і тому вони найбільше страждають від контакту з шкідливими речовинами, хвороботворними організмами.

Природа якнайкраще подбала про самозахист людського організму.

- Які вам відомо захисні реакції людського організму?

Захисні реакції:

- в'їчастий епітелій, що вистилає дихальні шляхи, сприяє видаленню пилу;
- слиз знешкоджує мікроорганізми;
- повітря, проходячи через повітроносні шляхи, нагрівається, зволожується;
- речовини плівки легеневих пухирців знешкоджують мікроорганізми;
- захисне значення мають кашель і чхання.
-

IV. Вивчення нового матеріалу.

Учитель. Дуже часто система самозахисту не спрацьовує. Це відбувається з різних причин. І тут людина сама повинна прийти собі на допомогу, знаючи основні правила гігієни органів дихання.

Проблемне запитання: як ви вважаєте, яким шляхом відбувається зараження органів дихання?

У вдихуваному повітрі класної кімнати знаходиться близько 30 тис. мікробів на 1м. куб., а у видихуваному значно менше. Отже, частина мікроорганізмів, які потрапляють в органи дихання, можуть викликати різні хвороби.

- Які вам відомі захворювання органів дихання?

На сьогоднішньому уроці у нас будуть працювати групи лікарів і їх консультантів, які займаються проблемами захворювань органів дихання:

- 1 група – терапевти;
- 2 група – пульмонологи;
- 3 група – фтизіатри;
- 4 група – алергологи;
- 5 група – фітотерапевти.

Вони допоможуть вам розкрити причини захворювань органів дихання, дадуть поради і рекомендації, як їм запобігти. (Слайд 2)

Терапевт.

Грип – гостре інфекційне захворювання. Воно спричинюється мікроскопічно малими вірусами, які містяться в слизу, який виділяється з носової порожнини хворого. Під час чхання і кашлю мільйони невидимих для ока краплинок з вірусами грипу потрапляють у повітря. Якщо вони проникають у дихальні шляхи здорової людини, вона може заразитися грипом. Отже, грип – крапельна інфекція. Епідемії грипу були відомі вже в ранньому середньовіччі. Найбільші епідемії грипу спостерігалися в 1889 – 1892рр.і 1918 – 1920рр. Під час епідемії грипу у 1918 році, відомої під назвою « іспанський грип», або

« іспанка», протягом трьох місяців захворіло близько 500 млн. людей, з яких 20 млн. померли. Грип не можна вважати простим триденним нездужанням. Він небезпечний своїми ускладненнями. Людини, спілкуючись із хворими на

грип, треба прикривати рот і ніс марлевою пов'язкою складеною вчетверо. Вона пропускає повітря, але затримує краплини, в яких є збудник хвороби.

(Розігрується сценка « На прийомі у лікаря»).

Ведучий.

А ось вам і знову рядки невеселі,
Про хлопця, що хворий лежить у постелі.
На тумбочці ліки — відвар, аспірин,
А поруч — цукерки і мандарин.
Від усіх бід утішає цей плід,
Чи голова заболить, чи живіт.

(До хлопчика підходить лікар.)

Лікар. Ану, відкрий рот! Покажи язик!

Ведучий. Давайте ми всі разом вислухаємо хлопчика і допоможемо йому.

Хлопчик. Вчора увечері в мене почала боліти голова. Боляче було дивитися на світло, повертати очі. Я закутався в ковдру, але мені все одно було холодно. Я відчув слабкість у всьому тілі, нічого не хотілося робити, боліли суглоби і м'язи.

Лікар. Температура підвищена. У вас грип.

Ведучий. Хворих на грип звичайно лікують удома. Тільки у випадках ускладнень їх госпіталізують. Давайте допоможемо лікарю дати пораду хлопчику.

1. Призначити постільний режим.

Хлопчик. А чому? У мене не така вже й висока температура? Я завтра піду до школи.

Лікар. У жодному разі! По-перше, грип може давати тяжкі ускладнення. По-друге, ця інфекція дуже швидко розповсюджується, і ти можеш бути причиною захворювання твоїх друзів. Ти ж не забув, що грип — крапельна інфекція?

Ведучий. 2. Хворого потрібно ізолювати. Йому слід виділити окремий посуд, який після користування, необхідно кип'ятити. Люди, які спілкуються з хворим, повинні мати ось такі марлеві пов'язки. Під час кашлю, чхання хворий повинен прикривати рот носовою хустинкою або спеціальним рушником.

3. Хворому потрібно давати багато пити: чай, відвари трав, молоко, соки.

Лікар - **пульмонолог** розповідає про такі інфекційні хвороби, як бронхіт, пневмонія, трахеїт, дифтерія.

Бронхіт — запалення бронхів з переважним ураженням слизової оболонки. Одне з найпоширеніших захворювань органів дихання. Для бронхіту характерні кашель (при гострому бронхіті довготривалий, страждальний)

частіше з виділенням слизового чи слизистогнійного харкотиння, задишка, біль у грудях, підвищення температури, хрипи в легенях. (слайд 3,4,5)

Пневмонія, або запалення легень, - гостре інфекційне захворювання.

Пневмонія може бути самостійним захворюванням або ускладненням інших хронічних хвороб (наприклад, бронхіту). Пневмонію можуть спричинити стафілококи, стрептококи, що потрапили в дихальні шляхи, а також різні хімічні й фізичні чинники.

Для пневмонії характерні раптове підвищення температури тіла (38—39°C і вище), погіршення загального стану, поява задишки, сильний біль у боку, потім з'являється кашель із слизовими виділеннями.

Незважаючи на постійне впровадження нових і ефективних лікарських засобів, захворюваність на гостру пневмонію залишається високою.

Особливо вона частішає в період епідемії грипу та інших респіраторних інфекцій. (Слайд 6,7,8)

Трахеїт — запалення слизової оболонки трахеї. Ознаки: дертя у горлі, сухий кашель у поєднанні з відчуттям болю в зіві та за грудиною, голос стає хрипкий.

Дифтерія - це тяжке інфекційне захворювання. Збудник дифтерії — дифтерійна паличка — уражає слизову оболонку зівя, гортані, трахеї і навіть носа, а її отрута, що розноситься кров'ю по всьому організмові, спричинює тяжке його отруєння. Хвороба перебігає дуже швидко, багато смертельних випадків реєструється не лише серед дітей, а й серед дорослого населення. Лікувати дифтерію важко, тому, щоб запобігти цьому захворюванню, людям вводять протидифтерійну вакцину.

Фтизіатр.

Туберкульоз – небезпечне інфекційне захворювання. Збудник туберкульозу - туберкульозна паличка найчастіше уражає легені. Вона може перебувати у вдихуваному повітрі, краплинках харкотиння, на посуді, одязі, рушниках та інших предметах, якими користувався хворий на туберкульоз.

У вологих місцях, не освітлюваних сонцем, збудник туберкульозу довго зберігає свою життєздатність.

Туберкульозні палички, що потрапили в організм людини, не обов'язково спричинюють захворювання. Багато з них гине, а деякі зберігаються в тканині легень людини, вкрившись захисною оболонкою і тривалий час не викликають захворювання. За несприятливих умов (погане харчування, переохолодження організму) збудники туберкульозу можуть активізуватися, і людина захворює. У тяжких випадках збудник туберкульозу руйнує тканини легень, що може призвести до смерті людини.

У сухих, добре освітлених місцях туберкульозні палички швидко гинуть. Особливо згубно діє на збудників туберкульозу сонячне світло.

На сьогодні медицина досягла успіхів у профілактиці туберкульозу та лікуванні хворих. Медики регулярно проводять обстеження дорослого й

дитячого населення. Хворих лікують у спеціальних туберкульозних диспансерах і санаторіях.

Запобіганню захворюванню сприяє чистота житлових будинків, на вулицях міст, у громадських приміщеннях. Велике значення для очищення повітря в населених пунктах мають зелені насадження.

Алерголог.

Існують захворювання, що спричиняються алергенами. Ці хвороби мають статус алергічних захворювань. Алергенами можуть бути пил, шерсть тварин, цвітіння окремих рослин, хімічні речовини, різні косметичні засоби, медикаменти тощо. В основному вони вражають дихальні шляхи. Одним з таких поширених захворювань вважається астма бронхіальна.

Астма бронхіальна — алергічне захворювання. Дуже поширене в Україні, особливо серед дітей. Характеризується періодичними нападами ядухи і кашлю, пов'язаними з гострим порушенням бронхіальної прохідності. Ці порушення спричинюються накопиченням у крові та тканинах алергенів, що призводять до спазмів м'язів бронхіол, посилюють секрецію слизу. Внаслідок цього в просвіті бронхів збирається в'язка речовина, виникає набряк, що порушує рухову функцію бронхіол. Людині важко дихати.

За останні десятиліття перебіг бронхіальної астми істотно ускладнився (особливо у дітей). Напади мають важкий і затяжний характер. До бронхіальної астми є спадкова схильність. Лікують астму в спеціальних санаторіях, розташованих в екологічно чистих зонах. (Слайд 9,10)

Алергічний риніт є самостійним захворюванням, що спричинюється алергенами, які потрапляють на слизову оболонку носа. Вони викликають набряк слизової оболонки, сухість і свербіння в порожнині носа, що супроводжуються чханням і слизовиділенням. Для хворих на алергічний риніт характерні ранішні приступи нежиті. У дітей алергічний риніт може викликати ускладнення, наприклад, отит – запалення вуха. Головним засобом лікування є усунення контакту з алергеном, заспокійливі засоби.

Фітотерапевт.

При «сухому» кашлі, ефективний сік редьки. Цей сік можна приготувати: нарізану редьку (6—8 шт.) добре посипати цукром і залишити для виділення соку за кімнатної температури на 8—12 годин. Потім сік процідити і вживати по одній столовій ложці через кожні 1—2 години. Сік редьки можна змішати із соком моркви і медом.

Хворому на бронхіт рекомендую парову інгаляцію (дихати під рушником або ковдрою над каструлею з вареною картоплею). Крім цього, корисним буде відвар з трав, який пом'якшує кашель і полегшує дихання (аніс звичайний, мати-й-мачуха, фіалка триколірна, мальва, корінь солодки та ін.). Найкраще робити відвар із суміші трав: евкалипта, шавлії, бруньок сосни.

Слід пам'ятати, що одні настоянки трав посилюють виділення харкотиння, розріджують його, інші пом'якшують і послаблюють кашель. При запаленні верхніх дихальних шляхів необхідно полоскати горло відварами ромашки лікарської, шавлії або розчином питної соди. Цим хворим можна призначити гірчичники, банки, компреси.

(Після виступів учитель пропонує учням розробити систему заходів щодо профілактики органів дихання).

1. Необхідно проводити вакцинацію.
2. Припинити активні контакти між людьми.
3. Дотримуватися правил особистої гігієни.
4. Не ухилятися від диспансерного обстеження.
5. Підвищувати опір організму шляхом вітамінізації харчування, загартовування організму.

V. Узагальнення вивченого матеріалу.

Учитель. Теоретична частина нашої конференції завершилася. Я дякую вам за цікаву і корисну інформацію про захворювання дихальної системи. Але для того, щоб надати близькій нам людині, яка захворіла, допомогу, нам необхідно опанувати техніку накладання компресів і гірчичників, що полегшують стан хворого.

Поміркуйте:

Чому туберкульозні диспансери розташовані в місцевостях, де ростуть хвойні дерева?

Чому хворим на астму рекомендують дихати морським повітрям або рекомендують спускатися в соляні шахти?

VI. Підсумки уроку й домашнє завдання.

- Що вам найбільше запам'яталося на уроці?
- Що вам сподобалося, а що – ні?

Оцінювання. Учні самі себе оцінюють, консультанти груп відзначають їхню активність, внесок кожного учня у загальну роботу групи, вчитель узагальнює й коригує оцінки.

Домашнє завдання. Написати народні способи лікування цих захворювань в сім'ї.

Вивчити § 38.

